

ФІНАНСОВА СТРАТЕГІЯ ТОРГОВЕЛЬНОГО ПІДПРИЄМСТВА НА РИНКУ КАПІТАЛУ

Іванюта М.О., здобувач PhD

Науковий керівник – канд. екон. наук, доц. **О.П. Близнюк**
Державний біотехнологічний університет

Необхідність стабільного функціонування й розвитку вітчизняних підприємств торгівлі в довгостроковому періоді об'єктивно вимагає розробки дієвої фінансової стратегії на ринку капіталу, яка повинна розв'язати проблеми оптимізації структури джерел власних та позикових фінансових ресурсів та розробити заходи щодо підвищення ефективності використання капіталу та його відтворення на розширеній основі, оскільки це є фінансовою основою подальшого соціально-економічного розвитку торговельних підприємств.

Висока ймовірність виникнення та розвитку кризи в процесі діяльності вітчизняних підприємств торгівлі зумовлює також необхідність здійснення спеціалізованого антикризового управління, де визначальне місце належить розробці та реалізації фінансової стратегії як функціональної складової генеральної корпоративної стратегії торговельного підприємства.

Зважаючи на високу питому вагу позикового капіталу у структурі джерел фінансових ресурсів торговельних підприємств України та враховуючи суттєвий вплив позикових ресурсів на фінансові результати та фінансову безпеку підприємств торгівлі, актуальним завданням стає розробка ефективної політики управління фінансовими ресурсами, зокрема позиковим капіталом як ключовим елементом антикризової фінансової стратегії підприємств торгівлі.

Діяльність торговельних підприємств в умовах ринкової економіки пов'язана з використанням різних форм фінансування з метою формування необхідного обсягу фінансових ресурсів – як власних, так і позикових. Однією з проблем, з якою стикаються вітчизняні торговельні підприємства, є недостатня ефективність формування та використання фінансових ресурсів в умовах мінливої кон'юнктури ресурсного та споживчого ринків.

Розв'язання завдання збільшення ресурсного потенціалу торговельних підприємств неможливе без функціонування такої сфери фінансової системи як фінансовий ринок та його ключових складових – ринку капіталів та фондового ринку [1]. Ефективне функціонування торговельного підприємства можливе за умов вільного доступу до ринків фінансового капіталу. Підприємства торгівлі мають потребу у великому обсязі коротко-, середньо- та довгострокових кредитних та інвестиційних ресурсів у межах специфіки своєї діяльності.

Фінансовий ринок стає перспективним і сприятливим джерелом та постачальником додаткового капіталу для розвитку торговельних підприємств. Торговельне підприємство, працюючи на ринку споживчих товарів, водночас є учасником ринку капіталів та фондового ринку. За допомогою фінансового ринку мобілізуються тимчасово вільні фінансові ресурси у вигляді заощаджень і нагромаджень, які потім трансформуються в позичковий та інвестиційний капітал, який спрямовується в різні сфери економіки країни. Фінансовий ринок

в ринкових умовах стає перспективним та важливим джерелом залучення кредитно-інвестиційних ресурсів для стабільного функціонування та активізації інноваційного розвитку торговельних підприємств.

Найважливішим стратегічним рішенням торговельного підприємства є вибір виду його фінансової стратегії, обґрунтування та прийняття якої дозволяє концентруватися на головних напрямках фінансової діяльності та створює базис для прийняття подальших стратегічних фінансових рішень.

Критичний аналіз наукових джерел [2–5] дозволив з'ясувати місце та роль фінансової стратегії в загальній системі стратегічного управління торговельним підприємством, де вона є невід'ємною складовою загальної корпоративної, конкурентної та функціональної стратегії, елементом формування антикризової фінансової стратегії та важливим напрямом реалізації фінансової політики підприємства торгівлі в розрізі найбільш важливих аспектів фінансової діяльності на окремих етапах її здійснення.

Фінансова стратегія управління власним та позиковим капіталом посідають ключове місце серед підтримуючих стратегій, що розробляються на визначений період часу з урахуванням специфіки функціонування й розвитку з метою досягнення довгострокових цілей підприємства торгівлі.

Фінансова стратегія як одна з базових функціональних стратегій підприємства, відповідає за прогнозування фінансових показників, оцінювання інвестиційних проектів, розподіл і контроль фінансових ресурсів. Розробка обґрунтованої фінансової стратегії є основою для забезпечення життєздатності й ефективної діяльності підприємства торгівлі в довгостроковій перспективі. Найважливішою її складовою є прийняття рішення про оптимальну для підприємства структуру капіталу. Важливим компонентом антикризової фінансової стратегії є розробка політики управління позиковим капіталом. Треба чітко усвідомлювати, де, на який час, у яких обсягах, під який відсоток торговельне підприємство планує залучити позикові ресурси.

У системі стратегічного управління слід урахувувати та прогнозувати вплив ключових екзогенних чинників на формування фінансової стратегії підприємства торгівлі на ринку капіталу: політичні (зовнішні та внутрішні); нормативно-правові (податкове, митне та інше законодавство); макроекономічні (темпи економічного розвитку, сальдо платіжного балансу, рівень інфляції, курсові коливання, інвестиційний клімат, ціна кредитних ресурсів на фінансовому ринку, рівень зайнятості населення, грошові доходи і заощадження домогосподарств тощо); соціально-культурні; ринкові; конкурентні; інформаційні, екологічні тощо.

Не менш важливе значення також мають ендогенні чинники впливу, що визначають внутрішній потенціал торговельного підприємства в розробці та реалізації фінансової стратегії: маркетингово-збутові; виробничо-торговельні; організаційно-технологічні; рівень ефективності та продуктивності праці персоналу; показники результативності та прибутковості фінансово-господарської діяльності; рівень ділової активності, ліквідності, фінансової стійкості, платоспроможності; часові, цінові, вартісні показники власних та позикових фінансових ресурсів; динаміка та структура необоротних та

оборотних активів; динаміка власного та позикового капіталу; фінансова структура та середньозважена вартість капіталу; ризикові чинники (інфляційні, валютні, відсоткові, структурні, ризик неплатоспроможності та банкрутства тощо).

Кожне торговельне підприємство повинно ретельно аналізувати та оцінювати вплив зазначених чинників на абсолютні та відносні показники фінансово-господарської діяльності, які свідчать про ефективність реалізації тактичних завдань та стратегічних планів розвитку підприємства в поточному та довгостроковому періодах, що дає, у свою чергу, можливість своєчасно виявити ризики і загрози зовнішнього та внутрішнього середовища на фінансову безпеку як складову загальної економічної безпеки підприємств торгівлі.

У процесі обґрунтування перспективних напрямів функціонування торговельного підприємства можуть бути обрані різні типи стратегій, які можна класифікувати за такими критеріями: масштабом розробки: загальна (генеральна) стратегія; допоміжні (підтримуючі) стратегії; напрямками діяльності: маркетингова, операційна, фінансова, інвестиційна; темпами розвитку: прискореного зростання, обмеженого зростання, збереження становища, скорочення; термінами реалізації: короткострокові, середньострокові, довгострокові; функціональним принципом: допоміжна стратегія, товарна, ресурсна, управління прибутком, управління активами, управління капіталом, його структурою та вартістю, стратегія запобігання банкрутству підприємства тощо.

Таким чином, у сучасних кризових умовах функціонування торговельних підприємств важливе значення має розробка й реалізація ефективної фінансової стратегії на ринках капіталу та політики управління власними і позиковими фінансовими ресурсами, які є важливими складовими формування генеральної корпоративної та конкурентної стратегій підприємств торгівлі на фінансовому та споживчому ринках.

Інформаційні джерела:

1. Про ринки капіталу та організовані товарні ринки (Про цінні папери та фондовий ринок). Закон України від 23.02.2006 р. № 3480-IV. Редакція від 03.01.2023 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3480-15#Text>
2. Бланк И. А. Финансова стратегия предприятия. К. : Ника-Центр : Эльга, 2014. 720 с.
3. Томпсон А. А. Стратегический менеджмент. Мистецтво розробки та реалізації стратегії. URL: <http://nashol.com/2013010168866/strategicheskii-menedjment-konceptsi-i-situacii-tompson-a-a-stricklend-a-d-2006.html> /
4. Наливайко А. Теорія стратегій підприємства. Сучасний стан та перспективи розвитку : монографія. К. : КНЕУ, 2011. 227 с.
5. Пономаренко В. С. Стратегічне управління розвитком підприємства : навч. посіб. Х. : ХДНЕУ, 2012. 640 с.